

TÜRKİYE – YUNANİSTAN
**PAZARKULE SINIR
KAPISI GÖZLEMLERİ**
HAK İHLALLERİ RAPORU

08 MART 2020

HUKUKÇULAR DERNEĞİ

Türkiye - Yunanistan
Pazarkule Sınır Kapısı Gözlemleri
Hak İhlalleri Raporu
08 Mart 2020

RAPORA KATKI SUNANLAR

Av. Cavit Tatlı

Av. Ömer Faruk Karagözel

Av. Melih Gülsereñ

Av. Hatice Bozkurt

Av. Halil Arslan

Av. Ali Metin

Av. Meltem Avcı

Av. Büşra Altunay

Av. Cemile Ünlü

Av. Bahar Akgöl

Av. Muhammed Faruk Görmüş

Av. Muhammed Melih Telci

Av. Hilal Duymuş

Av. Çağrı Muştı

Av. Muhammed Cemil İmamoğulları

Av. Oğuzhan Çakır

Stj. Av. Bilge Ece Öztepe

St. Av. Umut Birsin

Bu yayının tüm hakları Hukukçular Derneği'ne aittir. Hukukçular Derneği izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (*fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.*) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. **Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.**

İÇİNDEKİLER

- Takdim
- Giriş
- Mülteci, Göçmen ve Sığınmacıların Uluslararası Hukuktaki Yeri
- Pazarkule Sınır Kapısı Genel Durum
- Pazarkule Sınır Kapısı Gözlemleri Sorunlar, Tespit ve Çözüm Önerileri
 - a. Güvenlik Önlemleri
 - b. Mülteci ve Sığınmacılara Yapılan İnsani Yardımlar
 - c. Sağlık Hizmetleri
- Mültecilerle Yapılan Mülakatlar
- Sınır Bölgelerinde Yaşanan Hak İhlalleri
- Sonuç ve Değerlendirme

TAKDİM

2011 yılından beri Suriye içerisinde bir iç savaş devam etmektedir. Bu savaş en çok sivil halka zarar vermiştir. Emperyal ve bölgesel çıkarların devamı için değişik güçlerin bölgede yerleşmesi ve güçlenmesi için sivil halk bu iç savaşta görmezden gelinmiştir. Bunun sonucu olarak başta çocuklar ve kadınlar olmak üzere tüm sivil unsurlar büyük zarar görmüştür.

Suriye'ye en uzun sınırı olan ve de en fazla Suriyeli Mülteciyi ülkesinde barındırmaya çalışan ülke olan Türkiye'nin bu süreçte Suriye iç savaşından en fazla etkilenen ülke olduğu Dünya Kamuoyunun malumudur. AB'nin, sınırları içerisinde "kalifiye olmayan" Suriyeli mülteci istememesi nedeni ile bu insanların büyük bir kısmı Türkiye sınırları içerisinde bir yaşam kurmaya çalışmıştır.

Bölgede kendisine yakın gruplar oluşturmak isteyen ülkeler, uluslararası hukuk tarafından "terör örgütü" olarak kabul edilen gruplara dahi silah ve lojistik desteği vererek uzun süredir devam eden savaşın kendi lehine sonuçlanması için kendi çıkarlarını temel insan hakları ve uluslararası sözleşmelerin önünde tutmuşlardır. Bugünlere dair ilerde hazırlanacak uluslararası tarafsız raporlarda bu husus daha açık olarak görülecektir. Zira kendi ülke çıkarlarını her şeyin önünde tutan bir zihniyet ve buna göre propaganda yapan "basın" herkesin gözü önünde cereyan eden en temel insan hakları ihlallerini dahi göstermemek için çalışmaktadır.

Dünyada şu anda en fazla Suriyeli Mülteci bulunduran ülke olan Türkiye, Suriye rejimi tarafından iç işlerine müdahale edildiği ve haksız olarak bölgede asker bulundurduğu iddiası ile itham edilmektedir. Türkiye ise "Adana Mutabakatı" ve "Uluslararası Hukuk" çerçevesindeki yetkiye dayanarak bölgede bulunduğunu belirtmektedir.

Çatışmasızlık bölgesi ilan edilen İdlib ve çevresi Rejimin saldırılarına maruz kalmaktadır. Sivillerin, bebek ve çocukların üzerine varil bombaları ile Rejim güçleri saldırırken, bu saldırılar Rusya ve İran tarafından desteklenmekte, bu devletlerin oluşturduğu uluslararası kuruluşlar da bu insan hak ihlaline sessiz kalmaktadır. İdlib'in kuşatma altına alınması sonrası pek çok Suriyeli evlerini terk ederek yine kuzeydeki Türkiye sınırına doğru ilerlemeye başlamıştır.

Türkiye ve Rusya arasında gerçekleştirilen ve kamuoyuna "Soçi Mutabakatı" olarak ifade edilen anlaşma gereğince, Türkiye belirlenen noktalarda gözlem kuleleri oluşturmuştur. İdlib'te de Türk Silahlı Kuvvetleri'ne ait gözlem kulelerine saldırıların olduğu Türkiye resmi makamları ve uluslararası kuruluşların raporlarında yer almakta ve bu saldırıların istikrarlı olarak devam ettiği belirtilmekteyken 28 Şubat 2020 gecesi 33 Türk askerinin Rejim unsurları tarafından hava saldırısı ile şehit edildiği tüm dünyada yankı uyandıran bir haber olmuştur. Uluslararası kuruluşların ifadelerine göre 2100 rejim unsuru bu saldırılar sonrasında öldürülmüştür. Rejim unsurlarının saldırıları sonrasında İdlib'ten gelecek yeni göç dalgasına karşı Türkiye, Yunanistan sınır kapılarını açarak "açık kapı" uygulamasına geçtiğini ilan etmiştir. Binlerce mülteci ve sığınmacı, kapıların açıldığı haberini alır almaz Yunanistan sınırına yönelmiştir.

Avrupa ülkelerine “İnsan Hakları” söylemini diğer ülkeler açısından politik anlamda bir dayatma aracı olarak kullandığı eleştirisi zaman zaman yapılmaktadır. “Açık kapı” uygulaması, Avrupa coğrafyasında bulunan ülkelerin İnsan Hakları Kavramı noktasında imtihana tabi tutulmasına neden olmuş, bunun neticesi olarak insan hakkı bağlamında yaşam hakkını hayata geçirme konusunda Avrupa Devletlerinin liderleri ve yetkilileri tarafından yapılan açıklamalar ile insan haklarına dayalı tüm söylemlerinin pratikte gerçeklikten uzak olduğunu ortaya koymuştur.

Türkiye'nin Avrupa sınır kapılarını açmasının ardından Yunan kolluk kuvvetleri tarafından mültecilere uygulanan muamele ve bu muamele karşısında Avrupalı Devlet yetkililerinin ortak söylem birliği, insan haklarına aykırı bu türlü uygulamaların sadece Yunan Makamlarına ait olmadığını bu hususta Avrupa'nın ortak bir tavır içinde hareket ettiğini ortaya koymaktadır. Almanya söylem birliğini daha ileri taşıyarak Yunanistan'ın sınır güvenliğini korumak üzere asker göndermiştir. Alman basın organlarına yansıdığı üzere Almanya vatandaşı birçok kişi Mültecileri öldürmek/denize atmak için Yunanistan'a kadar gitmiş ve mültecilere sözlü ve fiziki saldırıda bulunmuştur.

Yunanistan sahil güvenlik güçlerinin Mültecileri taşıyan botları batırmaya çalışması, sınır güvenlik güçleri tarafından mültecilere ateş açılması, sınırda bekleyenlerin üzerine düzenli olarak biber gazı atılması, sınırı geçebilen mültecilerin dövülerek, darp edilerek, kıyafetleri ve tüm eşyaları gasp edilerek Türkiye'ye çıplak halde geri gönderilmeleri başlıca tespit edilen ve uluslararası basına da yansıyan gayri insani ve uluslararası hukuk tarafından men edilen fiiller olarak ortaya çıkmıştır.

Avrupa, farklı ülkelere insan hakkı kavramını dikte ederken medyasıyla, sivil toplum örgütüyle, yönetici elitleriyle mülteci krizini küçük bir azınlık dışında görmezden gelmeye çalışmıştır. Alman basınında yakın zamanda çıkan bir haber Batı'nın bakış açısının iddia edilen eleştirileri haklı çıkartacak nitelikte olduğunu göstermesi açısından manidar ve insanlık adına üzücüdür; *“evet, yaşananlar Avrupa'ya yakışmamaktadır fakat bu görüntüler mültecilerin gözünü korkutmaktadır.”*

Türkiye, İdlib'te yaşanan saldırı sonrasında bölgeden gelen göç dalgası ile tek başına baş edemeyeceğini, 4 milyonun üzerinde mülteciyi barındırdığını, uluslararası toplumun bu sürece destek olmadığını gerekçe göstererek ve uluslararası hukuka dayanarak *“hiçbir mülteciyi zorla tutmayacağını, zorla da geri göndermeyeceğini”* ifade etmiş, 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesine atıf yaparak mültecilerin teminat altında bulunan *“dilediği ülkeye gitme hakkını”* hatırlatarak açık kapı uygulamasına devam edeceğini ifade etmiştir. Türkiye yönetiminin mültecilere karşı insani yaklaşımı, ekonomik durumun nispeten düzelmiş olması, güvenlik açısından Suriyeli Mültecilerin Türkiye'de rahat olmaları, Türkiye'yi transit ülke konumundan hedef ülkeler arasına geçirmiştir. Ancak bir kısım Mülteci, evrensel insan hakları kapsamında olağanüstü şartlara bağlı olarak Avrupa'ya geçmek istemiş, ancak Türkiye ile AB arasındaki “Geri Kabul” anlaşması nedeni ile Avrupa ülkelerine geçiş talepleri Türkiye ve AB ülkeleri tarafından engellenmiştir. O dönem pek çok insan hakları örgütü bu durumu haklı olarak eleştirmiş ve açık kapı uygulamasının olmasını ve ülkelerin mültecileri ülkelerine kabul etmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Gelinek noktada İdlib'te yaşanan son gelişmeler, yeni göç akınının bulunması, AB'nin Türkiye'ye taahhüt ettiği bir takım hususları yerine getirmemiş oluşu sonrasında Türkiye

Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "sınırları açmak zorunda kalacağız" ikazları gerçeğe dönüşmüş ve "açık kapı uygulaması" Türkiye tarafından 28.02.2020 tarihinde uygulanmaya başlanmıştır.

Bu durum teori ile fiiliyatın farklılıklarını ortaya çıkartmış ve mülteci sorunu ile gerçek anlamda karşılaşması ihtimaline tüm Avrupa ülkeleri çok sert tepki vererek Türkiye'nin yaptığının "şantaj" olduğunu dillendirmiş, mülteci krizinin ve bu insanların gerçek sorunlarını konuşmak yerine sınır güvenliği, ekonomik tedbirler ve Türkiye'de oluşturulması gereken tampon bölge konularını ön plana çıkartmışlardır.

Hukukçular Derneği Yönetim Kurulunun 01 Mart 2020 tarihli kararı üzerine gönüllü hukukçulardan oluşan bir heyet ile basın organlarına yansıyan görüntülerin gerçekliğini, insan haklarının ihlal edilip edilmediğini, ihlal varsa ne tür ihlaller yapıldığını gözlemek için 8 Mart 2020 tarihinde Pazarkule Sınır Kapısı'na bir ziyarette bulunulmuştur.

Türk yetkililer, yardım faaliyetinde bulunan gönüllü kuruluşlar ve sınırda kendilerine kapını açılmasını bekleyen insanlarla görüşme imkanımız olmuştur. Bu insanlardan bir kısmı sınırı geçtiklerini ancak Yunan Sınır Güvenlik Güçleri tarafından tekrar Türkiye sınırlarına zor ve cebir kullanılarak gönderildiklerini ifade etmiştir. Bulduğumuz süre içerisinde burada bekleyen insanların üzerine Yunanistan sınırındaki Yunan güvenlik güçleri tarafından gaz bombaları atıldığı tarafımızdan da müşahede edilmiştir.

Bu rapor gördüklerimize ve sınırda bekleyenlerin anlatımlarına dayanarak uluslararası hukuk kuralları bağlamında objektif olarak hazırlanmıştır.

Hukukçular Derneği
Genel Başkanı
Av. Cavit Tatlı

GİRİŞ

Suriye’de 10 yıldır sürmekte olan asimetrik savaşta bir milyona yakın insan Esed rejimi, Rusya ve İran tarafından öldürüldü veya sakat bırakıldı; milyonlarcası mülteci konumuna düşürüldü ve hayatlarını idame ettiremeyecek hale getirildi. Suriye’de yaşamayı seçen insanlar için son melce olan İdlib şehri ise Esed, Rusya ve İran tarafından yoğun bombardıman altında bırakılmıştı. Rusya ve rejim uçakları çocuk, kadın, yaşlı demeden şehri bombalamayı sürdürmekte, dünyanın gözü önünde cereyan eden katliamlar, tepkisiz geçen her gün daha büyük felaketleri ortaya çıkarmıştı.

Son olarak Esed rejimi, 28 Şubat 2020 tarihinde Soçi mutabakatı çerçevesinde İdlib’te bulunan Türk Silahlı Kuvvetleri karargahına hava saldırısı düzenleyerek 36 askeri bu noktada şehit etti. İdlib’teki saldırının ardından Türk yetkililer, sınır güvenliği ve yeni bir göç dalgasına karşı uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarını kullanarak, sınır kapılarını açmış ülkede yaşayan göçmenlerin Avrupa’ya geçişine izin vermişti.

Halen dört milyona yakın sığınmacı ile mülteci Afgan, Suriyeli, Pakistanlı, Özbek ve diğer kişiler Türkiye’deki hayat standartlarının düşük oluşu, düşük ücretlerle çalıştırılmaları, hayatlarını idame ettirmekteki zorluklar nedeniyle kendileri için Türkiye geçici tercih edilmiş bir yaşam alanıdır. Bu kişilerin Türkiye’ye gelmelerindeki asıl hedef başından itibaren Avrupa’ya geçerek hayatlarını orda kurmaktır.

Türkiye, Avrupa Birliği ile yapmış olduğu ‘geri kabul anlaşması’ kapsamında Avrupa’ya geçmek isteyen sığınmacıları karşılıklı taahhütler kapsamında sınır güvenliğini sağlayarak uzun yıllardır ülkede tutmaktadır. Temelde yıllara yayılan mülteci sorunu, özelde İdlib’te yaşanan saldırı ve bununla birlikte AB ile karşılıklı taahhütlerin yerine getirilmemiş oluşu Türk yetkilileri bir seçim yapmaya zorlamış ve nihayet sınır kapıları açılarak geçiş yapmak isteyenlere izin verilmiştir. Geçmişte mülteci ve sığınmacılara geçiş hakkı vermediği için pek çok uluslararası örgüt tarafından Türkiye aleyhine çok sayıda rapor hazırlanmıştır.

Diledikleri ülkelere ulaşmak için çocukları ile tehlikeli yolculukları göze alan göçmenlerin her yıl yüzlercesi ne yazık ki göç yolunda hayatlarını kaybediyor. Türkiye ile Yunanistan, Libya ile İtalya arasında mültecileri taşıyan botların batması neticesi yahut Cezayir ya da Libya çöllerini geçerken yaşamını yitiren bu insanların insan kaçakçıları tarafından yol bitmeden kendi hallerine bıraktıkları bilinmektedir. Avrupa’ya ya da farklı ülkelere ulaşan mülteci ve sığınmacılar ise bu ülkelerde faşist, ırkçı, milliyetçi saldırılara maruz kalmaktadır. Pek çok ülke ise mülteci ve sığınmacıları belirli kamplara toplayarak şehirlerden izole etmektedir.

Bugün gelinen noktada Türk tarafının Yunanistan sınır kapılarını açmasıyla Avrupa ülkelerinde yaşama ve en temelde can güvenliğini temin etme hayaliyle Yunanistan’a geçmek için Edirne’ye gelen binlerce göçmen kadın, çocuk, bebek, yaşlı günlerdir Yunanistan’ın yani doğrudan Avrupa’nın insanlık dışı uygulamalarıyla karşılaşmaktadır. Pazarkule – İpsala sınırına gelen mülteci ve sığınmacılara Yunanistan’ın insanlık dışı düzeyde gerçekleştirdiği eylemlerin uluslararası hukuka, insan haklarına aykırı olduğu gözlemlenmiştir. Bebeklerin ellerinden biberonların çekilmesi, hamile kadınların

dövülmesi, kadın ve çocukların darp edilmesi, Sahil Güvenlik ekiplerinin göçmen botlarının yanından hızla geçerek botları batırmaya çalışması, botların yanına uzun sopalarla gelerek göçmenlere vurulması, botların delinmek suretiyle batırılmak istenmesi, kara sınırında mültecilere jop ve biber gazı ile müdahale edilmesi, gerçek silah kullanarak bir mültecinin dünyanın gözleri önünde öldürülmesi, bir mültecinin ağır yaralı hale getirilmesi yapılan hukuksuzluklardan sadece birkaçıdır. Yunanistan'a botla varan mültecilere Yunan vatandaşlarının yaptığı ise insanlık tarihinin utanç sayfalarında yerini bulacak uygulamalardandır. Midilli adasına ulaşan göçmenlere, *"sizi burada istemiyoruz, defolun gidin, Türkiye'ye dönün ya da sizi öldürürüz"* tehditleri Avrupa'nın temel insan hakkı olan yaşam hakkı konusunda dahi nasıl bir çürüme içerisinde olduğunun en önemli kanıtı olmuştur. Oysa Nazi Almanyası'nın 1941 yılında Yunanistan'ı işgal ederek uygulamaya başladığı katliam nedeniyle on binlerce Yunan vatandaşı, deniz yoluyla kaçarak Orta Doğu ülkelerine sığınmış, başta Suriye'nin Halep şehri olmak üzere Orta Doğu'da savaştan kaçan Avrupalıları kurtarmak için onlarca mülteci kampı kurulmuştur. Uluslararası araştırma şirketlerinin (Amnesty International) hazırladığı raporlara göre mülteci ve sığınmacıların yüzde 85'inin Avrupa ülkelerinden daha fakir ülkelerce misafir edilmesi Avrupa'nın bir diğer utancı olarak karşımızda durmaktadır.

Günlerdir basın yayın ve medya aracılığıyla takip ettiğimiz insan hakkı ihlallerini yerinde görmek, uluslararası koruma statüsünde olan ve pek çok sözleşme ile kabul edilmiş mülteci hakları konusunda yaşanan sorunları tespit etmek üzere Hukukçular Derneği Genel Başkanı Av. Cavit Tatlı ve Yönetim Kurulumuz öncülüğünde bir grupla yapmış olduğumuz sınır ziyaretini ve bu ziyaret kapsamında edindiğimiz bilgileri paylaşma zaruretimiz hasıl olmuştur.

Mülteci, Göçmen ve Sığınmacıların Uluslararası Hukuktaki Yeri

Günlerdir ekranlarda izlediğimiz görüntüler Avrupalı değerlerinin, devletlerin taraf olduğu uluslararası sözleşmeleri, evrensel insan haklarını yok sayar niteliktedir. Gerçekten de Batı, bu sözleşmelerin ötesinde teoride kabul ettiği insan hakkı kavramını pratiğe dökemediğini mülteci ve göçmen sınırı ile ortaya koymuştur. Dünyanın öbür yarısından önüne kadar gelen sorunlar karşısında Avrupa sessiz kalmak bir yana, insan hakkını çiğneyerek samimiyetini ortaya koymaktadır. Durumun bu anlamıyla sadece hukuki boyutla sınırlı olmadığını politik olarak da değerlendirilmesi gereken yanları olduğu açıktır. Bu bağlamda temel olarak hukuk kaideleri açısından birkaç uluslararası metni ortaya koymamız gerekmektedir.

Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi'nin 18. Maddesinin, "Sığınma hakkı, 28 Temmuz 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi ve mültecilerin statüsüne ilişkin 31 Ocak 1967 tarihli Protokol kuralları dikkate alınarak ve Avrupa Topluluğunu kuran Antlaşma'ya uygun olarak teminat altına alınmalıdır." şeklindeki hükmü ile 19. Maddesinin "1. Toplu sınır dışı etmeler yasaktır. 2. Hiç kimse, ölüm cezası, işkence veya başka insanlık dışı veya alçaltıcı muamele veya cezaya tabi tutulması konusunda ciddi bir tehlikenin bulunduğu bir Devlete geri gönderilemez, sınır dışı edilemez veya iade edilemez." şeklindeki hükmünün sadece sözleşme metinlerinde

kalan ve dünyaya politik bir sopa olarak sunulan kanun maddeleri dışında pratikte hiçbir karşılık bulamadığını tespit etmekteyiz.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 14. maddesinde *"Herkes zulüm karşısında başka ülkelerde iltica talebinde bulunma ve iltica hakkından yararlanma hakkına sahiptir."* ifadesi yer almaktadır. Anılan hüküm ile taraf devletlere, koruma altına alınan hakkın hiçbir şart ve koşulda engelleme, askıya alma yetkisi verilmemiş olmasına rağmen bugün dünya Edirne sınırında yaşanan insan hakları ihlallerini seyretmekle yetinmektedir.

Yine Yunanistan'ın 5 Nisan 1960 tarihinde kabul ettiği, 1967 tarihli New York protokolü ile kapsamı genişletilen Mültecilerin Hukuki Statüsüne dair 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'nin 1'inci maddesinde *"İrki, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahsa uygulanacağı"* ifade edilmiştir.

Çocuklar, bebekler, yaşlılar başta olmak üzere tüm sığınmacı ve göçmenlere sınır kapısında yahut göç yolunda uygulananlar, uluslararası sözleşmelerin, kanunların, insani değerlerin nasıl yok sayıldığını bir kez daha dünyanın yüzüne çarpmıştır. Sınırdaki çocuk mültecilere uygulanan muamele ise yine Batı'nın paradoksal durumunu bir kez daha ortaya koymaktadır.

Nitekim Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 22. Maddesinde “*Taraf Devletler, ister tek başına olsun isterse ana-babası veya herhangi bir başka kimse ile birlikte bulunsun, mülteci statüsü kazanmaya çalışan ya da uluslararası veya iç hukuk kural ve usulleri uyarınca mülteci sayılan bir çocuğun, bu Sözleşmede ve insan haklarına veya insani konulara ilişkin ve söz konusu Devletlerin taraf oldukları diğer Uluslararası Sözleşmelerde tanınan ve bu duruma uygulanabilir nitelikte bulunan hakları kullanması amacıyla koruma ve insani yardımdan yararlanması için gerekli bütün önlemleri alırlar. Bu nedenle, Taraf Devletler, uygun gördükleri ölçüde, Birleşmiş Milletler Teşkilatı ve onunla iş birliği yapan hükümetler arası ve hükümet dışı yetkili başka kuruluşlarla bu durumda olan bir çocuğu korumak, ona yardım etmek, herhangi bir mülteci çocuğun ailesi ile yeniden bir araya gelebilmesi için ana-babası veya ailesinin başka üyeleri hakkında bilgi toplamak amacıyla iş birliğinde bulunurlar. Herhangi bir nedenle kendi aile çevresinden sürekli ya da geçici olarak ayrı düşmüş bir çocuğa bu Sözleşmeye göre tanınan koruma, aynı esaslar içinde, ana-babası ya da ailesinin başkaca üyelerinden hiçbirisi bulunmayan çocuğa da tanınacaktır.*” şeklindeki hüküm de yok sayılmaktadır. Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 22. Maddesindeki düzenleme açık bir şekilde karşımızda iken Almanya Başbakanı Angela Merkel’in yaşanan dramı görmek bir yana basın yayın organları marifetiyle yaptığı açıklamada “*Mültecilerin çocuklarını Avrupa’ya alabiliriz*” şeklindeki beyanını Avrupa’nın tutumunu ortaya koyar niteliktedir.

Yine sahada yapmış olduğumuz araştırmalarda ve medya üzerinden takip ettiğimiz görüntülerde bir kısım sığınmacıların Yunanistan’a giriş yaptığını, bu durumu fark eden Yunan kuvvetlerinin ise bu kişileri insanlık dışı muameleyle geri gönderdiğine şahit olduk. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 4. Protokol’ün 4. Maddesi olan, “*Yabancıların topluca sınır dışı edilmeleri yasaktır.*” şeklindeki hükmü nedeni ile yapılan uygulama hukuka aykırıdır. İşbu sözleşmenin denetimi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yetkisinde olduğundan yaşanan toplu sınır dışı vakalarında Yunanistan aleyhine ihlal kararı verilmesi kaçınılmaz olarak karşımızda durmaktadır.

Pazarkule Sınır Kapısı Genel Durum

21. yüzyılın dünyası “büyük göç hareketleri” ile anılır hale gelmiştir. Dünyanın farklı coğrafyalarından, savaş bölgelerinden, açlık ve sefaletten bir nebze olsun kurtulabilmek adına önce Türkiye’ye ardından da Avrupa’ya geçmek isteyen pek çok ülke vatandaşı bu yüzyılın belirleyici unsuru haline gelmiştir. Gelecekte tarih kitapları yaşanan savaşlar ve işgallerle birlikte yeni dünya düzenini oluşturan göç akımlarını da kayda alacaktır.

Türkiye’nin neredeyse tamamına yayılmış olan Suriye, Irak, Afganistan, İran, Sudan, Somali, Türkmenistan, Afrika gibi ülkelerin vatandaşları uzun yıllardır Avrupa’ya geçişin yollarını aramaktadır. Bugün sınır kapılarının açılmasıyla birlikte pek çok sığınmacı ve mülteci Yunanistan Türkiye sınırında çocukları, bebekleri ve aileleriyle birlikte yasal yollardan sınır geçmek üzere bekleyişine devam etmektedir.

Uzun yıllar insan kaçakçılarının elinde hayatlarını kaybeden mültecilerin gerçekliği mevcutken bugün yasal yoldan sınırı geçmek üzere uzun ve maddi-manevi sıkıntılı bir bekleyişi göze alan sığınmacılar, göçmenler ve mülteciler sınır kapılarında tüm dünyanın gözleri önünde utanç verici muameleyle karşılaşmaktadır. Yunanistan sınırı olan Pazarkule sınır kapısında yoğunlaşan bu bekleyişin yanı sıra sınır köylerinden de hızlı geçişler yapmak üzere hareketlilik yaşanmaktadır.

Sınıra yakın arazide bekleyişini sürdüren mülteciler el yordamıyla yaptıkları çadır bozması barakalarda kapıların açılmasını beklemeye devam ediyor. Geniş bir araziye yayılan bekleyişte vahim bir tablo karşımızda durmaktadır. Yunanistan'ın sınır kapılarını açmayı düşünmesi ihtimal dahilinde bile değil. Aksine deniz üzerinde yüzen bariyerler yaparak geçişleri engellemeyi dahi göze almış durumda. Böyle bir ortamda mülteci ve sığınmacıların bekleyişinin daha da süreceğini tahmin etmek zor olmasa gerek.

Türkiye sınırında bekleyen mültecilere gaz, sis, ses bombası, plastik mermi ve gerçek mermi ile müdahale edilmektedir. Sınırı farklı yollardan geçmeyi başaran mültecilerin durumu ise tam bir insan hakkı ihlalidir. Yunan polisi bu kişilerin telefon, cüzdan, pasaport, para, çanta gibi şahsi eşyalarına el koyup, üzerindeki kıyafetleri de soymak suretiyle Türkiye'ye geri göndermektedir.

Genel olarak bekleyişini sürdüren kişilere bakıldığında önemli bir kısmının bekar ve erkek kişilerin öne çıktığı, önemli oranda da çocukların, kadınların ve yaşlıların olduğunu belirtmek gerekiyor. Tampon bölgede bekleyerek kaçak geçiş yapmak istemeyen sığınmacılar dünyanın bu hale sessiz kalmayacağını, yasal geçişe izin verileceğini, ilticaya dahil olacaklarını, kapıların her an açılacağını düşünmekte ve bekleyişlerini devam ettirmektedirler.

Pazarkule Sınır Kapısı Gözlemleri Sorunlar, Tespit ve Çözüm Önerileri

Heyetimiz 8 Mart 2020 tarihli Edirne ili üzerinden sabah saatlerinde sınır kapısına ulaştığında sınıra yaklaşık 2 km mesafede emniyet güçleri tarafından güvenlik noktasında durdurulmuştur. Bu noktada resmi görevliler ve göçmenler hariç hiç kimsenin geçişine müsaade edilmediği görülmüştür. O anda şahit olduğumuz bir görüntü ise dikkat çekicidir: Anadolu'dan toplanan yardım kamyonu ile içeri girmek isteyen yardımsever insanlar tam da bu noktada Türk yetkililer tarafından güvenlik gerekçesi ile geri çevrilmek durumunda bırakılmıştır. Yardımlar şöyle dursun bölgeye mülteci ve sığınmacılar dışında başkaca kişilerin girmesi de yasaktır. Heyetimiz daha önce almış olduğu izinler doğrultusunda bu noktayı geçmiş ve sınıra gelmiştir.

Türkiye'nin sınır kapılarını açtığı haberinin yayılmasından itibaren kapıya yönelen mültecilerin sayısı ilk günlerde önemli bir artış gösterse de daha sonra Yunan güvenlik güçlerinin bu kişilere yönelik sert müdahalesinin ardından bu noktaya gelen kişilerin sayısında önemli bir azalma olmuştur.

Deyim yerindeyse artık Türkiye'den her ne pahasına olursa olsun gitmek isteyen göçmenler bu noktada her koşula rağmen bekleyişini sürdürmektedir. Daha önce yerleşim yerlerinden ve tarlalardan yürüyerek sınır kapısına gelen mülteciler, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından otobüsler vasıtasıyla da sınıra taşınmıştır. Sınıra gelen mülteciler tampon bölge çevresinde tarlalarda ve boş arazilerde bekleyişini sürdürmektedir.

Yunanistan ile Türkiye sınır kapılarından olan Pazarkule sınır kapısında yapmış olduğumuz gözlemlerde özellikle Türk yetkililerin bu noktaya gelen sığınmacılar için yaptığı organizasyonun başarılı olduğunu belirtmekte fayda var. Sınıra doğru yol üzerinde alınan güvenlik önlemleri üst düzeye çıkarılmış durumda. İpsala ve Pazarkule sınır kapıları mülteci ve sığınmacıların bekleyişini sürdürdükleri alanlar. Bu iki sınır kapısı Yunanistan devleti tarafından zırhlı araçlar, tomalar ve güvenlik güçleri tarafından kapatılmış durumda. Bu bölgelerden düzenli olarak sığınmacıların üzerine biber gazı atılmaktadır. Mültecilerin zaman zaman Sınır kapıları önüne gelerek geçiş yapmaya çalıştıkları anlara şahitlik edilmiştir. Sınır kapıları mültecilerin zaman zaman önüne gelerek geçiş yapmaya çalıştıkları anlara şahitlik etmektedir. Kucaklarında çocukları ile kapıya gelen mültecilere Yunanistan güçleri tarafından orantısız güç kullanılarak, tomalar, biber gazları ile müdahale edilmekte ve geri püskürtülmektedir.

Başlarda bir ateş yakarak etrafında bekleyen mülteciler artık derme çatma çadırların içerisinde günlük hayatlarını sürdürmektedir. Hal böyleyken bu çadırlar içerisindeki bebek, çocuk ve kadınların ciddi sağlık sorunları da ortaya çıkmaktadır. Buna rağmen bekleyişlerini sürdürmeye devam eden kişiler özellikle Avrupa'daki akrabalarının yanına gidebilecekleri hayalini kurmaktadırlar. Sınırdaki mültecilerle yapmış olduğumuz görüşmelerde pek çoğunun Avrupa'daki akrabalarının yanına gitmek istediklerini belirtmişlerdir.

Tümü bekleyişyanında Yunan kolluk güçleri gün geçtikçe müdahalesinde sertleşmektedir. Sınırdaki bekleyen kim olursa olsun kadın, erkek, çocuk, bebek ayrımı olmaksızın bu kişilere plastik mermi ve bazen de gerçek mermi ile müdahale edildiği tespit olunmuştur. Sahada yapmış olduğumuz gözlemler sırasında da mülteciler hiçbir olay çıkarmadığı halde tampon bölgeye çocukların ve bebeklerin olduğu alanlara Yunanistan tarafından biber gazı, sis bombası atılmıştır.

Sınırdaki bekleyen mülteciler ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü yetkilileri ile yapmış olduğumuz mülakatlarda pek çok sorun, insan hakkı ihlali heyetimizce kayıt altına alınmıştır. Yunanistan yetkilileri sözde askeri tatbikat bahanesiyle mültecilerin üzerine gerçek mermiyle ateş etmiş, standartları belli olan bir açıyla ateşi mümkün olan biber gazlarının öldürmek kastıyla kişilerin üzerine atılmıştır. Bu hal üzere bir kısım kişilerin görme kaybı yaşadığı tespit ve tutanak altına alınmıştır.

Önemli bir diğer hususta bekleme alanı olan tampon bölge çevresinin topraktan oluşudur. Sahada gözlem yaptığımız sırada çıkan rüzgârda sığınmacı ve mültecilerin yoğun toza maruz kaldığı tespit olunmuştur. Bu durumun çocukların sağlık durumunu etkileyeceği gözlemlenmiştir.

Rapor değerlendirmemizin alt başlıkları olan birtakım hususlar şu şekildedir:**a. Güvenlik Önlemleri**

Edirne şehrine yakın, otoyol üzerinde pek çok noktada güvenlik önlemi kolluk tarafından alınmıştır. Bu noktalarda kolluk kuvvetleri tarafından tedbirler alınırken, sınıra yakın noktalarda bekleyen emniyet görevlileri toplanan yardımları bölgeye sokmamaktadır. Sınır yolu üzerinde kolluk kuvvetleri geçişe izin vermezken, gerekli sorguları da yapmaktadır. Genel asayiş Jandarma ve Emniyet mensupları tarafından sağlanan tampon bölge çevresinde Yunanistan'ın mülteci ve sığınmacılara karşı göstermiş olduğu şiddet olaylarının yatıştırılması için güvenlik güçleri görev yapmaktadır. Yine güvenlik mensupları genel asayiş için sürekli olarak sahada denetim yapmaktadır. Özellikle yardımların dağıtılması sırasında sağlanan tek sıra düzeni güvenlik mensupları tarafından sağlanmaktadır. Nitekim gözlem heyetimizin sınırdaki olduğu saatlerde yardımların dağıtılması sırasında mülteciler arasında tartışmalar çıkmış, kısa süreli sık sık kavgalar olmuş ve kolluk tarafından kontrol altına alınmıştır.

b. Mülteci ve Sığınmacılara Yapılan İnsani Yardımlar

Sahada AFAD ve Kızılay önlüğünde organizasyon sağlanırken İHH ve Deniz Feneri Derneği de aktif olarak AFAD ve Kızılay'a lojistik destek sunmaktadır. Sığınmacıların temel ihtiyaçları AFAD tarafından temin edilirken yardımların dağıtılma sürecinin uzun sürdüğü anlaşılmaktadır. Tek bir noktadan dağıtımı yapılan yiyecek, içecek, bebek bezi ve sair diğer temel ihtiyaçlar için çok uzun kuyrukların oluştuğunu söylemek gerekiyor. Bir tarafta kadın ve çocuklardan oluşan metrelerce kuyruk diğer tarafta erkeklerden oluşan metrelerce kuyruk tek sıra halinde askerlerin denetiminde sağlanıyor.

Tampon bölge sınırında yemek dağıtımı yapılırken, sahaya prefabrik olarak tuvaletlerin kurulu bulunduğu ve borularla farklı farklı noktalara sürekli su imkânı sağlandığı gözlemlenmiştir. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus yardım faaliyetlerinin tek bir noktadan yapılmasıdır. Alana girdiğimiz ilk andan itibaren fark ettiğimiz uzun kuyruklarda bebekli annelerin bekleyişi ve zaman zaman bu kuyruklarda kavgaların çıkmış oluşudur.

Devlet yetkilileri alana yiyecek, gıda, yardım malzemesi sokulmasına müsaade etmemektedir. Açıkçası farklı farklı noktalarda dağıtılacak yardımlar oluşturulan nizamı bozacağı düşünülmüş olsa da bu haliyle oluşan çok uzun kuyruklarda insanların saatlerce bekletilmesinin de uygun olmadığı gözlemlenmiştir. Belirttiğimiz üzere kültürümüzde önemli bir yeri olan yardım, infak, sadaka mahiyetindeki faaliyetler konusunda ilgili sivil toplum örgütlerimize izin verilmesi ve yine bu organizasyonun AFAD öncülüğünde koordine edilmesi kolaylıkla sağlanabilecek bir durumdur. Hal böyleyken sınıra geçiş yapmak isteyen yardım kuruluşlarımıza ve Sivil Toplum örgütlerimize geçiş imkânı verilmesi elzemdir.

Yaklaşık olarak 10.000 mültecinin beklemekte olduğu alanda kişiler etraftan topladıkları odunlarla barakalar kurarken, ısınma ve barınma ihtiyaçlarını da kendileri sağlamaktadır. Devlet yetkilileriyle yaptığımız mülakatlarda "bu noktanın geçici olduğu" hususunun altı çizilmekte, yerleşimin olmaması maksadıyla çadır dağıtılmadığı anlaşılmaktadır.

Bu durum kısa süreli bir husus olsa da barınma konusunda herhangi bir destek görememeleri sonucunda aileler, hiç tanımadıkları insanlarla dip dibe yaşamak durumunda kalmaktadır. Yine bu durum pek çok hastalığı ve güvenlik/asayiş sorununu da beraberinde getirmektedir. Akşam saatlerinde soğuyan hava çocukların korunaksız bir alanda olması sebebiyle hastalığa sebebiyet vermektedir.

Yetkililer genel problemlere odaklanmış olduğu için bireysel olarak birtakım hususlar gözden kaçırılmıştır. Çocukların bazılarının soğuktan korunacak kıyafetlerinin olmaması bunun bir örneğidir. Nitekim gözlem heyetimizin yapmış olduğu incelemeler sırasında ayakkabı ihtiyacı olan orta yaşlı bir gencin hemen o noktada 'Deniz Feneri Derneği' tarafından ihtiyacının karşılanmış olması Sivil Toplum Örgütlerinin bu sürece katılması gerekliliğinin önemini ortaya koymaktadır.

Çocuklar için kurulan portatif bir oyun alanında mülteci ailelerin çocukları için Kızılay tarafından hizmet verilmektedir. Her ne kadar sırayla oyunların oynanması imkânı sağlanmış olsa da çocuklar için bu hizmetin dahi düşünülmüş olması Kızılay açısından kıymetliken, sürece dahil edilecek diğer Sivil Toplum Örgütleri ile yoğunluğun azaltılacağı anlaşılmaktadır.

c. Sağlık Hizmetleri

Yunan tarafından yapılan saldırılarda yaralanan erkekler, kadınlar, çocuklar ve hatta bebekler tampon bölge çevresinde sürekli bekletilen ambulanslar ve sağlık personeli tarafından tedavi edilmekte, gerekli hallerde de hastaneye götürülmektedir. Ayrıca bu noktaya gelen tüm sığınmacı ve mültecilere Dünya Sağlık Örgütü ve diğer uluslararası standartlar çerçevesinde yapılması gereken tüm aşuların yapılmış olduğu bilgisi tarafımıza iletilmiştir. Çocuklar için zorunlu olan aşular ile yetişkinlere dönük yapılması zorunlu aşular ve salgına engel olmak için birtakım tedbirler Sağlık Bakanlığı tarafından alınmıştır. Yetkililerle yapmış olduğumuz görüşmelerde herkesin sağlık hizmetlerinden yararlanması için büyük özveri gösterdiğine şahit olduğumuzu ifade edebiliriz.

Mültecilerle Yapılan Mülakatlar

Tampon bölge çevresinde bekleyen mültecilerle yapmış olduğumuz mülakatlarla sahadaki değerlendirmelerimiz ışığında pek çok veriye ulaşma imkânımız olmuştur. Kendilerine pek çok soru yönelmiş olduğumuz mülteciler, yardım görecekları umuduyla heyetimizin çevresini sarmış, bir çare olma umuduyla sorduğumuz sorulara cevaplar vermişlerdir. Kendilerine neden sınırı geçmek istedikleri, Türkiye’de ne sorun yaşadıklarını, nereden geldikleri, sınırı geçerse ne yapacakları, hangi milletten oldukları, ihtiyaç ve taleplerinin ne olduğu, yapılan hizmetleri ve sair diğer sorular tarafımızca yöneltilmiştir.

Mülteci profillerine bakıldığında; başlarda kadın ve çocukların çok olduğu fakat Yunan kuvvetlerinin sert müdahalesi sonrası geri dönüşe geçenler dışında bu sahada bekleyen çoğunluğun erkek oluşu kayda değerdir. Tam anlamıyla bir belirsizlik halinde olan bekleyişte, bazı erkeklerin ailelerini Anadolu’da bıraktıkları tespit olunmuştur. Genel olarak iş bulmak ve ekonomik kaygılarla Avrupa’ya geçmek istediğini söyleyenler, zaten halihazırda Türkiye’de bulunmalarının bir sebebinin de Avrupa’ya geçmek olduğunu, başından beri bu sebeple Türkiye’de olduklarını ifade etmişlerdir. Göç İdaresi’nden temin etmiş olduğumuz verilere göre %20’si kadın %80’i erkek olan sığınmacıların yarısından fazlasını da Afganlar oluşturmaktadır. Kalan göçmenler ise %20 kadar Suriyeli ve diğer milletlerden oluşmaktadır. Bekleyişini sürdüren kişiler arasında Pakistan, Irak, Mısır, Afrika bölgesinden gelen kişiler de bulunmaktadır. Çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu göçmenler Türkiye’de yıllardır bulunup ekonomik olarak durumlarını düzeltememiş, işsiz, meslek sahibi olamamış ve kendilerine kalıcı bir ortam kuramamış kişilerden oluşmaktadır.

Heyetimizce yapılan mülakatlarda özellikle Suriyeliler *“kötü muamele mağduru oldukları”, “iş bulamadıkları”, “iş bulsalar dahi çok az ücretle güvencesiz çalıştırıldıkları”, “çocuklarının daha iyi şartlarda yaşayabileceği hayali”, “Türkiye’ye çok şey borçlu oldukları”* şeklinde cevaplar vermiştir. Bazı göçmenler ise Yunan şiddetinden ötürü *“geri dönmenin yollarını aradıklarını”* beyan etmişlerdir. Bu noktadaki ihtiyaçları hususunda *“geceleri çocuklarının çok üşüdüğünü”, “hastalığın çok olduğunu”, “ilaçlarını tedarik edemediklerini”, “özellikle çadırlarının olmadığını, yemek sırasının çok uzun sürdüğünü, çoğu zaman yemek dahi alamadıklarını, bazen sandviç dağıtıldığını fakat bunu dahi alamadıklarını”* söylemişlerdir. Geri dönmenin yollarını arayan bazı mülteciler Yunan yetkililer tarafından eşyalarına el konduğu için geri dönemediklerini beyan ederken, evlerini, işlerini terk ettikleri için gidecek bir yerleri olmadığını beyan edenlerin sayısı azımsanmayacak kadar çoktur.

Sınır Bölgelerinde Yaşanan Hak İhlalleri

Türkiye'nin kapıları açması nihayetinde mülteciler açısından pek çok sorunu da beraberinde getirmiştir. Her ne kadar Türkiye "sığınmacıların hakkıdır" teorisini gündem ederek yaşanan problemin müsebbibi olarak Avrupa'yı hedef gösterse de bu noktadaki dram Türkiye'nin eksikliği olarak karşımızda durmaktadır. Avrupa'ya giderek çocuklarını, geleceklerini, hayatlarını kurtarmaya çalışan bu insanlar için olumsuz bir tablo oluşmaktadır. Türkiye, sınır hattı boyunca mülteci ve sığınmacılara yönelik hizmetlerine devam etmiş olsa da görünen tablo kötüye gidişin göstergesidir. Yunanistan silahlı güçlerinin göstermiş olduğu insanlık dışı tutum ise Türkiye'yi dar boğaza itmeye devam etmektedir.

Bu noktada özellikle organizasyon sürecinin tamamıyla AFAD'a bırakılması büyük bir eksiklik oluşturmaktadır. Yardım ve sair hizmetlerde dahil edilmesi gereken diğer Sivil Toplum Örgütleri sığınmacılar ve mülteciler açısından yaşanan zorluğu bir nebze olsun azaltacaktır. Nitekim daha önce tespit etmiş olduğumuz eksikliklerin giderilmesi için bu durum elzemdır. Bu anlamda yardım kuruluşlarından gelen yardımların sınıra alınması en önemli zorunluluktur.

Yunanistan ve dolayısıyla Avrupa ise uluslararası sözleşmelere aykırı olarak, özellikle Cenevre Sözleşmesi'ni dünyanın gözleri önünde ihlal ederek mültecilere karşı orantısız düzeyde müdahalesini sürdürmeye devam etmektedir. Sözleşme gereğince mülteci statüsünde olan ve ülkeye girmek isteyen yabancılara sınır kapılarını kapatan

Yunanistan, sığınma başvurularını almamakta, insanlık dışı bir muameleyle mültecileri geri itmektedir. Sözleşmeye uygun olarak yapması gereken ise kapıları açıp, sığınma başvurularını almaktır. Söz konusu uygulamalar ise bir yoldan ülkelerine giriş yapan kişilerin eşyalarını, cüzdanlarını, elbiselerini, paralarını alarak Türkiye'ye geri göndermek şeklinde gerçekleşmektedir. Gerçekleştirdikleri eylemler bir yana geri itme olarak adlandırılan işlemler açık bir insan hakkı ihlalidir. Oysa Yunanistan ilgili sözleşme hükmü gereğince mültecilerin sığınma başvurularını kabul etmek zorundadır.

Raporumuzun önceki bölümlerinde aktarmış olduğumuz sözleşmeler hükmü gereğince **herkes yaşam hakkı, işkence ve kötü muamele maruz kalmama** gibi temel insani haklara doğuştan sahiptir. Yunanistan devleti tam aksine sınır hattı boyunca mültecilerin olduğu bölgelere **gerçek mermi ile ateş etmekte, mültecileri doğrudan hedef olarak gaz bombası, sis bombası atmakta, boş arazileri tarım ilaçlarıyla ilaçlamakta, kapıya gelenlere tazyikli suyla müdahale etmekte, mülteci botlarını sahil güvenlik gemileriyle dalga yaparak batırmaya çalışmakta, mülteci botlarındaki insanlara sopalarla vurmakta** ve bu insanlık dışı muameleyi Avrupa'nın gözleri önünde gerçekleştirmektedir. Kamera görüntüleriyle sabit olan bu eylemlerin en çok mağdur olanları ise hamile kadınlar, bebekler ve çocuklardır. Tüm müdahaleler sırasında pek çok erkek ve kadın yaralanırken, heyetimiz tarafından tespit edilen bir çocuğun da atılan fişeklerle yaralandığı gözlemlenmiştir. Yunan güçleri tarafından hedef gözetilerek açılan ateş sonucunda 3 mültecinin yaşamını yitirmesi gelinen noktanın boyutlarını ortaya koyar niteliktedir.

Sınır kapıları dışında farklı yollardan Yunanistan'a geçen kişilerin durumu ise tam anlamıyla terör eylemi niteliğindedir. Yakaladıkları mültecilerin el ve ayaklarını jiletle kesen Yunanistan güvenlik mensupları, her birini ayrı ayrı döverek, sırtlarında izler oluşturacak şekilde işkence ederek geri itmiştir. Bu hususların tamamı heyetimizce kayıt altına alınmıştır.

Sonuç ve Değerlendirme

Savaş bölgelerinde yaşanan sıkıntılar, yokluk ve dünyanın gelir dağılımına bağlı olarak yaşanan fakirlik, kapitalist dünyanın tekelleriyle sermayeyi her halükârda bir kesimin elinde tutuşu insanlığı bir uçurumun kıyısına sürüklemiştir. Bunun üzerine Ortadoğu'da bitmek bilmeyen işgal süreçleri milyonlarca insanı mülteci durumuna düşürmüştür.

İnsan hakkı, yaşam hakkı, özgürlük gibi temel değerleri elinde tutan ve bir tür tekel haline getiren Batı dünyası ise Edirne sınırında yaşanan insanlık dışı eylemlere karşı sessizliğini korumaktadır. Yıkım boyutuna gelen göç dalgası bugün tüm dünyayı etkisi altına alırken nihayet Avrupa'nın kapısını da zorlar hale gelmiştir. Daha iyi bir hayat kurmak, savaşların yaşattığı yıkımlardan kurtulmak, geleceklerini inşa etmek, hayatta kalabilmek ve çocuklarının geleceklerini kurtarmak isteyen mülteciler büyük bir çaresizlikle Avrupa'nın refah düzeyini görerek buraya yönelmektedirler. Özellikle savaş bölgelerinde yok edilmiş hayatlarını ve evlatlarının belirsiz geleceklerini kurtarmak isteyen mülteciler bu amaçla Türkiye üzerinden Avrupa'ya geçmek istemişlerdir.

Gözlem heyetimizle yapmış olduğumuz incelemelerde başta Cenevre Sözleşmesi olmak üzere diğer ilgili sözleşmeler ve kanunlarda koruma altına alınan ve en temel insan hakkı olan yaşam hakkı Yunanistan devleti tarafından açıkça ihlal edilmektedir. Burada bir kez daha ifade etmek gerekirse **bu cürümlerden ötürü tek başına Yunanistan devleti suçlu değildir. Yunanistan ile tüm Avrupalı ülkeler bu eylemlerin faili durumundadır.** Nitekim Yunan yetkililere sınır güvenliğini sağlamak üzere fon ayrılmış, askeri yardım da dahil olmak üzere gerekli lojistik destek sağlanmıştır. Tüm dünyanın gözleri önünde işlenen bu suçlara karşı başta Birleşmiş Milletler olmak üzere diğer uluslararası kuruluşlar da sessiz kalarak bu suçların ve hak ihlallerinin ortağı durumundadır.

Gözlem heyetimiz Yunanistan'ın açıkça bağlı olduğu uluslararası sözleşmeler ve kanunları çiğnediği tespit edilmiştir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi 3. Maddesinde anlamını bulan **"Yaşamak, özgürlük ve kişi güvenliği herkesin hakkıdır."** ifadesi yok sayılmıştır. Yine mültecilere dönük gerçekleştirilen öldürme, yaralama, kötü muamele ve işkence de gözlem heyetimiz tarafından suçun mağdurları tespit edilerek kayda geçirilmiştir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 5. Maddesine aykırı olarak gerçekleştirilen eylemler yani **"hiç kimseye işkence yapılamaz, zalimce, insanlık dışı veya onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz ve ceza verilemez."** ifadesi de sadece ve sadece teoride kalmıştır.

Gözlemlerimiz sırasında yaşanan hukuksuzlukları tespit edecek bir hukuk masasının olmaması da büyük eksiklik olarak kayda geçirilmiştir. Bu amaçla tarafımızca Göç İdaresi Genel Müdürlüğü yetkilileriyle görüşerek avukat üyelerimizin sınır noktasında görev alması için birtakım girişimlerde bulunulmuştur. Yunan tarafından uğranan saldırılara karşı işlenen hukuksuzluğun burada bulunacak avukat temsilcilere iletilmesi bu anlamda ileride açılacak davalar açısından önem arz etmektedir.

Türk yetkililer de tampon bölge ve çevresinde kurulan güvenlik önlemlerini ivedilikle gözden geçirmeli, tampon bölge yakınına alınmaya kişilerin ve yardım kuruluşlarının önünü açmalıdır. Zaten yeterince ağır koşullarla karşılaşan mülteciler bir yandan Yunanistan devletinin tacizine maruz kalırken öte yandan da zorlu hava koşulları sebebiyle hastalıkla mücadele etmektedir.

Gözlem heyetimizin tespit ettiği sorunların başında yer alabilecek ve ivedilikle çözümü gereken husus yardım temininde yaşanan uzun kuyruklardır. Bu sıralarda bekleyen kadınların, çocukların, hamile kadınların ve bebeklerin durumu kabul edilebilir değildir. Saatler süren yemek sırasında bekleyen insanlara yardım faaliyetlerinin engellenmesi insan hakkı ihlali oluşturacak niteliktedir. Bu amaçla ivedilikle bu bölgeye geçişi temin edecek şartların oluşturulması gerekmektedir.

Hukukçular Derneği olarak gerçekleştirdiğimiz bu ziyaret kapsamında her türlü hukuki sorumluluğu yerine getireceğimizi, ilgili kurum ve kuruluşlarda gerekli dava süreçlerini takip ederken, Birleşmiş Milletler nezdinde de ilgili komisyonlara raporumuzu takdim edeceğimizi beyan ederiz.

Kamuoyunun takdirlerine sunarız.

